
A VERS

2011. II. évfolyam 3. szám (4.), Székelyudvarhely

A negyedik szám szerzői: Albert Lőrincz Márton, Ambrus Lajos, Áprily Lajos, Beke Sándor, Botár Béla, Burján Emil, Dániel Levente, Deák-Sárosi László, Elekes Ferenc, Fábíán Kornélia, Fáy Ferenc, Föcze Kornélia, Fülöp D. Dénes, Fülöp Kálmán, Gál Éva Emese, Hadnagy József, Hornyik Anna, Jánosi András, Kajcsa Jenő, Kamenitzky Antal, Kiss Székely Zoltán, Komán János, Korondi Kovács András, Laczkó Vass Róbert, Láng Eszter, Majla Sándor, Marian Drăghici, Mészely József, Mihail Eminescu, Nagy Ágnes, P. Buzogány Árpád, Provaznik Géza, Stanley Kunitz, Szabó Lőrinc, Székely-Benczédi Endre, Sente B. Levente

---

Főszerkesztő: P. Buzogány Árpád; Munkatárs: Bölöni Domokos; Kiadja: Litera-Veres Könyvkiadó, Székelyudvarhely; Felelős kiadó: Veres Péter; ISSN 2068 - 5904
A lap megvásárolható: Bagolyvár Könyvesbolt, Székelyudvarhely (tel.: 0266-210-077); Phoenix Könyvesbolt, Kolozsvár (tel.: 0266-594-126); Postai utánvétellel megrendelhető: Szöcs Klára 00-40-741-033783; szocs.klara@freemail.hu
Kéziratokat az avers.kapcsolat@gmail.com címen fogadjunk.

AMBRUS LAJOS

SZEMEDBEN...

Szemedben a szomjas vágy
kéket nyílik, mint liliomszál,

mély kutat ásnak szorgos kezek,
hogy tükrén szép menyasszony lehess.

Játszhatsz, mint sötét felhődarab,
ledőlt felgyúlt vánkosára a Nap,

hogy kedvedre vérző fényben
bűntelenül terítkezhess.

Kitől kérheted majd számon
összefércelt ifjúságod..

ALBERT LÓRINCZ MÁRTON

ÖRÖKSÉG

könyveim lapján nem volt sorszám
amikor járni kezdtem az utcám

fejem felett
az éden légben
zászlók kalapácsa
térdem
hajlítható részeit sértve
bőröm bársonyos mezén vert
sarló pengéjére élet
és én
nem voltam
egyedül

kisiskolások vörös dísze
nyakon hurok
örökké nyűg
a büszkeségbe szenderítve
harsogta
hogy érdemesült
mindenki
aki elviselte
s kimosta vízben csöppnyi foltját
és vasalóval vasalgatta
és dédelgette színes rongyát
a szebbre
jobbra
nemesebbre
az indoktrinált szemkötésre
a tudásra is
mi cseppként hullik
s majd összeáll később
ha múlik a félsötét
s a kábulat

de múlik-e
vagy múlt-e már
a tótágast állt
ál-világban
a világvégi éden árnyék
kísért-e még
ha járnám utam
s várnám amint a vers
a versem
– amit leírtam s odaadtam
felocsúdni
az oly kicsiknek s az oly nagyoknak
amilyen vagyok –
az olvasólámpába
kacsint
vagy ál-matézis
kalkulálja
könyveimben
útjaim járva
a korba vénült
számvetést
a versbe szédült
teremtést

BEKE SÁNDOR

BÚJÓCSKA

Én a szavak mögött
a szinonimakertben,
te a csillagok között
a héliumligetben –
Hátunk mögött
– ibolya-lila végtelenben –
karba tett kézzel
rajtunk nevet az Isten.

FÓCZE KORNÉLIA

JÓSLAT HELYETT

e kis csészében itt az életed
mert érintette szád
ó hagyd csak olvadni
kávéd fekete havát
hisz nem rajzolja úgy
semmi sorsodat
mint az a félő
riadt mozdulat
mellyel kiskanalad elveszed
hogy édeset a keserűbe oldj

BURJÁN EMIL

LÁTOMÁS

felhőkkel lélegzik a kék ég
gyógyító-frissítő egészség
ha odagörbül egy szivárvány
tűnődöm színek tisztaságán
amint ősrobbanás előtti
csendjük formáikat kitölti
és fények hangszere lejátszik
teremtésből egy látomásnyit

BOTÁR BÉLA*

HASZONTALAN?

Cél és haszon között, magam,
Tengek-lengek haszontalan.

S nem tudja, mit tegyen velem
A pénz-szedő szakértelem.

Nem szántok és nem aratok –
Azért, mégis, ember vagyok.

Nem formálok vasat, acélt –
Szívem csak a dalokhoz ért.

Nem emelek büszke falat –
Csak az esti nyárfák alatt,

Fütyörészve mendegélek –
Haszontalan mégse élek!

Mert haszon, cél és tartalom:
A világ gondja vállamon.

* (1915. augusztus 29., Székelyudvarhely –1974. április 8., Budapest)

AZ IRODALOM SAJÁT SZÜLETÉSNAJÁRA

Idétlen idős lettem én,
Magam-meglepte versenymén
(Kövér
Öszvér).
Elszálltak velem betegek,
Szétrobbant, kormos fellegek,
Bután
Után.
Lehettem volna építő
Céllal mérgező, szédítő
Handa-
Banda,
De megnyesett jól kis antal,
Az egyetemi mord asztal
Dőre
Óre.
Ütök s visszaütök mint nő
(Az okos öklű most épp ő),
Kemény
S legény!
Titkon skizók vettek kézre,
S nem veszi senki észre
Saját
Magát.
Mások egész népem bőrét
Fogják vásárra jó pénzért
Terí-
Teni...

DÁNIEL LEVENTE

BÚJNÉK SZAVAKBA...

Bújnék szavakba,
Bukdácsolva boldogan
Bújnék bársonyos barka porzóra
Ha lehetne –

Bújnék bukdácsolva boldogan
Fodros füzérke tövére
Molyhos vacok lenne
Egy kicsit, s aztán örökre.

ELEKES FERENC

FÖLÖSLEGES UTAZÁSOK

Nézem az apró gyermeket,
kit szülei cipelnek erre-arra,
hogy lásson a világból eleget,
ő pedig inkább maradna,
hogy belelépjen az első pocsolyába.
Én hurcoltam saját magam,
hogy ne ott legyek, ahol vagyok,
gyermek lakott bennem, de nem maradtam,
úgy tettem, mint azok a nagyok.
A szabadságnak szobra vonzott,
úgy tűnt, épp akkor éli leánykorát,
nem messze tőle azt vizsgálták,
egy öregasszony, amit hozott,
az aranynak súlya mennyi s hány karát.
Fölmentem a két torony tetejére,
hogy lássam, milyen onnan
lent az aszfalt, ahol voltam,

mondták, épp az imént járt itt valaki,
a földön találták, holtan.
A Niagarát jóformán nem is láttam,
pedig ott zúgott előttem,
csodálni nem volt időm,
képeslapot írtam anyámnak.
Álltam hosszan a ködös óceánnál,
átnéztem a híres Alcatrazba,
ahol a tömlőc szigorú fegyőre
sétált, reám is szólhatott volna,
uram, ön még szabad, egyelőre.
Felfogni ma sem tudom,
miért kellett átmennem a Goldengéten,
s útrakelni újra,
még azon a héten.
Voltam fönt, a sarkhoz közel,
kíváncsi voltam, miféle ember
a lappok lappja,
bár sejtettem volna,
elfűjné a szél, ha lenne kalapja.
Elmentem délre, a ferde toronyhoz,
pedig tudtam én, jó előre,
ferdeségért nem kell messze menni,
a gagyi tetőn ha lesétálok,
kettőt is láthatok belőle.
Lassan felejttem megbánt útjaim,
volt úgy, azt mondtam, ez már sok,
másra hagyom a távolságot,
így maradtak félbe a régi utazások.
Engem csak a menés érdekelt,
a sok járással semmit nem értem el,
belefáradtam nagyon a világba,
a magamfajta többet nem érdemel.

TIBORC ÚJ ÉNEKE

Bánk bán, Nagy Úr, a porba hulltam.
Néped vagyok, a föld, a mag,
az ős-gyökér, Uram, ne engedj.
Fajtád széthull, nem lesz több gyermek,
nem lesz család. – A renyhe had
húsunkat marja. Nézd az arcot,
téphetnek erről még le sarcot?
Cafatba lóg a két kezem.
Nagy Úr, ki tart ekét a földnek?
Nézz rám, nem bírom, összetörtek...
Nincs házam, földem, éhezem.
Az asszonyom halálra marták,
a lányom, Bánk, ma megvetett,
fekély piszkítja tiszta arcát...
Vedd el, döfd át az életet.
Tiporj, rúgj szét s én nem kiáltok,
számról nem hallasz vádpanaszt
Uram, Tiborc kér, régi híved,
döfd át kardoddal ezt a szívet,
hiszen mit ér egy rongy paraszt?
Mit ér, ha teste roncs s fekélyes
erők rohasztják ő nevét?
Pusztulj paraszt, Bánk is ma gyáva,
rettegve bújik önmagába
s nézi, hogy tépik nemzetét.
Föl hát Nagy Úr, hagyj itt a porba.
Pár óra még ez átkozott
paraszti élet. Vár a pompa,
indulj, temesd hited a borba,
Otto is várja asszonyod.
Add át neki, hisz csókra szomjas,
hadd tépje száz meráni ordas,
hisz magyar csók kell és neked
meglesz, Nagy Úr, szintén a béred:
olasz ringyó kívánja véred.

Vidd hát, vidd hát az életed.
S hogy széthullunk, mi rongy parasztok,
a nép – hogy lassan elveszünk –
ne szóljon arról szád panaszt ott,
Uram, trágyának jók leszünk.
Bocsáss, Uram, szolgád ma gyenge,
bocsáss a szóért s én megyek.
Vár még a nádas tiszta csendje,
erdők vadonja, zord hegyek...
Membújok ott, de majdha kürtöd
bosszúját zúgják új szelek,
előlépünk kaszás Tiborcok,
– hazátlan, rongy, paraszti sorsok –
és küzdünk, harcolunk veled.
Addig, Nagy Úr, az ég veled.

* (Pécel, 1921. jún. 20. – Toronto, 1981. jún. 10.)

HADNAGY JÓZSEF

LÁTNI, MÉG EGYSZER LÁTNI TÉGED

Már húznak el innen a darvak.
Megyek én is, ki tudja, meddig
vagy nekem, meddig a nyarak,
a meleg, mit csak anya adhat,
az arcomon legelő
nagy barna szemek,
a levélként reszkető kezek
az idő kérges törzsén
s a pléh tányér emlékpíhéket
költő öble...
Megyek, egyre gyakrabban húz a lélek
– nem állhatnak utamba tengerek –:
látni, még egyszer látni Téged.

FÜLÖP D. DÉNES

ÜLNEK AZ ÖREGEK

Ülnek az öregek
megfakult fapadon,
megfakult időben,
torkig emlékekben,
derékig halálban.

Ülnek a kapu előtt,
kopaszodó fák alatt
estefelé,
százados pipafüstben,
szelídült mozdulattal,
utak szaladnak előttük,
szekerestől, háborústól,
szaladnak a szavak,
a nyomorhoz szokottak,
a bánathoz szokottak,
szaladnak a fapadokhoz
örvénylően,
s a torkokban fönnakadnak.

Ülnek az öregek,
megfakult fapadon,
megfakult időben,
torkig emlékekben,
derékig halálban.

KOMÁN JÁNOS

TEREMTÉS

Általad vagyunk,
s általunk vagy,
mert ki lennél
nélkülünk, Uram!?

GÁL ÉVA EMESE

FELISMERÉS

Ha gondjaim fölött szabad vagyok,
lekörözhetek minden csillagot,
ami berögzött pályáján kereng,
hogy az égen konok legyen a rend.

Ezt a rendet rúgom föl boldogan,
hogyha az életem csillagtalan.
Ha lét és véglet semmit sem jelent,
meg is szüntethetem a végtelent,

és Isten sem lesz örök fogalom.
Sétálok a halandó gondokon.
A teremtésen lassan látok át:
a semmi semmiből teremt csodát,

s mint Isten, ő van mindenütt jelen,
nélkülünk üres lesz a végtelen.

HORNYIK ANNA

NÉHA ELTEMETEM MAGAM...

Néha eltemetem magam,
Hadd álmódjak a föld alatt.
Olykor elsíratom magam,
Hogy csírázzon, ami maradt.

Néha feltámasztom magam,
Hadd ítéljem, ami él még bennem.
Olykor kinevetem magam,
Hogy érezzem, mivé kell még lennem.

Mióta
Tolvajként surrantál tova
Világgal a kebledben,
Nem hagyván csak
Neved reggeli emléteit,
Már nem tudok mást,
csak

Elrejtteni magam vágyak nélkül,
Ítékezni afelett, amim már nincs,
Sötétben élni életmagvak nélkül,
S kinevetni azt, mi remény s bilincs.

JÁNOSI ANDRÁS

FOHÁSZ A MÚZSÁHOZ

Hangonként bújnak versbe az évek,
régén a dal így ismerte magát.
Tollamból pereg ma ez az ének:
így írom. Életből szimfóniát.

A tételek között fontos a csend:
szünet két dobbanás közt egy szíven.
Körülöttem dallam játéka leng.
Hallgatásom lehetne rekviem...

Megírták ezt is már szebben – tudom –
s holnap is kattogjon más metronóm,
más fülét ne kínozzam félúton:
kényszeren lehessenek úr, ne a szón!

KAJCSA JENŐ

MINDIG VELEM VAGY

Körülöttem fénylesz,
mint az arany nappal,
elémbe lépsz örökké,
mint gyors léptű föld,
körülölelsz,
mint lágy karú levegő,
melegítesz,
mint égből lobbant láng,
szomjamat oltod,
mint a hús vizű pohár,
enyhítéd éhem,
mint jó-szó puha kenyér,
követsz engem,
mint szép anyai szó,
fölém hajolsz,
mint vége-nincs égbolt,
szívemben csillogsz,
mint az imádság.

KAMENITZKY ANTAL

EVEZNÉK MÁR A SEMMI TÁJÁN

Van-e a tízparancsolatnak ereje
eltiltani attól, mi csak feléd taszít,
s mindentől, ami érték, lassan elvadít,
míg két karod kedves csapdába ejtene?

Van-e a mindenségben egy olyan talány,
amely nem téged rejt egy néma képletben,
s amelynek titkát végül meg sem fejthetem?
Ha lelkelem létezik, te vagy, s Isten talán.

Ami feléd űz s bennem egyre élni kész,
ott kúszott már az Éden almafáján.
Ha már kinőtt, a fog harapni kér,

és nincs, amibe marni igén, szent imán.
Kedvem szerint: eveznék már a semmi táján,
hogy végre elmosódj az élet szemhatárán.

KISS SZÉKELY ZOLTÁN

SOMOS-TETŐ REGGELI SZELLŐBEN

Somos-tető. Te nyájas arcú,
Marosra lejtő széles dombú erdőm,
hol Isten-váró gyöngyvirág csodája rejlik;
emlékveddel ébredtem ma,
s dobban bennem.

Kék egedbe kapaszkodó tisztásodra szállok,
cserefáid suhogásában fürödve,
s a vidáman kísérő kis galambcsapat
már messze jár a levegőben,
neszek s szerelem hulláma ver –
s te visszahívsz oda,
ahonnan gond s baj elűzött
és árnyak, csöndek rémülete vár,
hajdani édes, biztos menedéked
helyén lélek halála.

Nem ismerheted azt a földet,
ahol naponta mélybe hullok,
és félelmem bélelem titkos szavakkal;
nagyanyám kertre néző ablaka fölött
már fény motozza köd köntösöd szegélyét,
és nem az én örömöm alszik öledben.

Mert zord a kivetettség,
és amit benned is kerestem,
az összhang csábítása
korai halálfélelemmé változik
s a szerelem csak oltalom a bánat ellen;
ide vettettem,
némán járok hát a pirkadatban,
kenyérhéj keserédesül a számban.

Térj vissza, Somos-tető;
öcsém, az otthonmaradt rázogat,
ha árkod szűk egére nézek
az emlékek őszi kikericses lila rétjén,
ő már rég nem sejtheti, színlelt rettenéséből se tudja,
micsoda szél kavarja virágporod az Ebhát macskakövén.

KORONDI KOVÁCS ANDRÁS

MARADJ HÁT!

Ág-ujjbegy az élet,
nesz is megmozdítja.
Jó most is tevéled,
bomlik bú lakatja.

Ág-ujjbegy életem
mosolyodtól feslik.
Maradj hát énvelem
délután, sőt estig!

FÜLÖP KÁLMÁN

NYÁRDERÉK

A domb
finom
vonalainak
hajlatán

elsiklik
a sárguló
nyár
vérszegény
lobbanása,

s csak
a kopasz
tarló
felett
ásító
hamiskás
szellő
nyugtázza,

hogy
tovatűnt
a július
cserebogár-
álma.

IKON

– születésnapodra –

kőbe kalapálták misztikus vidéken
semmiből tekint most át az óceánon
lefaragták törzsig totem-oszlopfőnek
pápuák öröklött szellemháza táján
sár-agyagba gyúrták istenfigurának
róla szól a dalnok őt idézi mítosz
pihenteti pingált mindig félprofilját
papirusztekercsen hieroglif-ágyon
kicserezve bőre mint a múmiáké
másvilági maszkján ékszer és remeklés
duzzadó tökélye mindörökre márvány
athén büszkesége spárta gögje kínja
róma pénzveretjén hordja vasfegyelmét
s torz a gyötrelemtől veronika gyolcsán
életet lehellő hulla-göngyölegről
mintha még aludnék sejtet ős nyugalmat
pantokrátor üdvén bús bizánci szentség
gondosan kirakva talmi drágakővel
hull alá legendát málló vakolatról
vén kolostorokban festik pergamenre
gyöngy-arany betűk hol glóriát ragyognak
gyújt szerelmi lángot mint lovagvilágot
metszi bibliákba dúcait szigorral
nyomdaprésbe fekszik úgy vezekli vétkét
majd bujálkodik lagúna-karneválon
antikolt szoborba forr viaszba bronzba
bírja mestereknek dús varázsecsetjét
inceleg szemérmes vásznaikra siklik
nyalka reneszánszon hizlal óbarokkot
elnagyolva püffed rajzolatja gúnyba
szinte nyög miatta már a nyomdafesték
föl-főlizzik olykor titkos indulattal
s már fotografálják pletyka-címlapokra

pírja most a vásznon mintha gyúanyagból
égne nagyközelben több dimenzióban
cellulóz előbb aztán elérhetetlen
áram-kör-körökből rút amorf adatsor

istenarcom így lesz semmivé ha tükrét
szép szemed szelídjét meg nem örökíti

LÁNG ESZTER

bazalt

mikor lábunk alá kocka formájú fekete
macskakövek bújnak a pallagi úton
nem gondolunk arra hogy e simára csiszolt
utcakövek ősi anyagok kondritok
olivin piroxít földpát társulásából születtek
és arra sem hogy bécs egykori kövezetét is
somoskői bazaltorgonából faragták
badacsony szentgyörgy csobánc szigliget
bazaltos talaján testes és könnyű fehérek teremnek
hárslevelű juh fark olaszrizling chardonnay tramini
mégsem ez jut eszünkbe ilyenkor
hanem hogy csúszik rajta s kitörik cipőnk sarka
autót hajtva szétrázza alattunk az út a kocsit
kimozdítja vesénkben a nyugvó követ
macska alakú az ultrahangos felvétel szerint
ám semmi köze a macskakőhöz ami
ha megkopott is az idő vasfogának reszelésében
egészen gömbölyűre mégiscsak kocka
és nem gondolunk a kiskocsmák piros kockás
asztalterítőire sem bécs külvárosában
melyeknél jóféle furmintokat fogyasztottunk
egykoron a nokedlis borjúpörkölt mellé
nem gondolunk az orgonára egyáltalán
sem a lilára sem a templomira

a somoskői bazaltra sem
miképpen arra sem hogy e simára kopott utcakövek
megvoltak születésünk előtt s meglesznek
amikor mi már régen nem
nem gondolunk tehát az idő múlására sem
csak szidjuk a jó bűdös anyját annak aki még
mindig nem volt képes leaszfaltoztatni az utat

MAJLA SÁNDOR

A VADRÓZSAFA ÁLMA

visszanéz
hol van már az ősz
és a nyár
és a tavasz
és hol vannak
a fürdőző lányok
és a hangos
gyerekcsapat

csend van most
téli bódulat
bogzott ágaimon
örzök kérkedőn
pár bogyót – kincseim –:
ami a nyárból
megmaradt

MÉSZELY JÓZSEF

TOVÁBBRA IS

Próbálok maradni jónak,
örülni napsütésnek, hónap,
dérverten fénylő reggeleknek,
csillagot dajkáló éjjeleknek.
Nem hadonászom bottal, késsel,
maradok inkább a megvetéssel.
Lovam lucskosra nem hajszolom,
az élet dallamát nem halkítom,
virággá bűvölök néhány csillagot,
hogy érezzem a messzeség-illatot.

NAGY ÁGNES

ADJ HAZÁMNAK!

Egy arcot hoz felém a május és
koronás, szép orgonák, lehajló, több akácág
közül villantja elém, mint napsugár.
Üde szellő róla dalol, virágillat balettként
körülotte, Zsoltnak hívják őt, nevét
tulipán tekintete most csodálja itt, hiszen Zsolt
magasan kiváló, legbölcsebb személy
szülőföldjén: okosságának híre ment és
ezért rabolni osonnak már felé
nagyon gazdag, szép ötletbirtokára. Észt és
mezőnyi tarka ötletet furán
oroztak, csentek tőle. Hogy történt? Butább és
kicsit gyengébb filmrendező merész,
nagy álmot gondolt: ő is arat sikert! Ezért Zsolt
nyomába szegődött. Ott forgatja új
fura filmjét, hol Zsolt forgatott. Sok érdekes, dús,
nagyon gazdag kellékekből is úgy

rakogtat, mint Zsolt rendező. Egyforma lett így
e két film díszlet-fénye. Pompa. Mind
közös. Helyszínek. Téma. Mert tolvaj, butább és
kicsit gyengébb filmrendező csak azt
dalolja Zsolt felé, hogy: ahol te vadrucák közt
puha zsombékost vagy szent ligetet találsz,
oda én is téged kísérek, míg ott fehér, szép
lovat feláldozol, bizony fehér
lovat feláldozok hát én is és mikor zöld
levelekkel, ágakkal, gyönyörű fenyő
nagyon dús lombjával dízítesz utat, nemes, szép
babérlevél fényével szórok én
is ott végig minden barnás ösvényt, neked vár
fokán ágyú dörög, kürtszó, csodás,
nagy ünnep száll, hatágú síp szól, hát nekem pont
olyan zengést, visszhangzó harsogást
hoz ott majd filmem sok színébe több ütős- és
erős, fűvös hangszer, követlek én
bizony mindenben, Zsolt, cselekszem, amit te, így én
utánozlak téged. Tisztellek én:
akár Istenre, úgy nézek reád, te vagy már,
akár pusztában a tűzoszlop, ha jó
sötét éj, nappal füstoszlop vagy és követ hát
szerény személyem téged, mint zsidók
nagyon rég Mózeset. Ez történt. Ezt fújja most épp
e rendező Zsoltnak, sőt, kérte őt,
hogy egyáltalán ne legyen haragos, mert ő lopott, csent
világából sok ötletet, jövő
zenéje álljon előtte, mondta Zsoltnak, inkább
tekintsen előre, üdvösségre és
nehogy pokolra kárhozzon nagy lelke: mert gaz,
cudar, fősvény, ki nem segíti most
picit balgább, bús kollégáját, adjon inkább
vidáman észet, sok ötletet, nyer ő
ezért majd mennybeli üdvösséget, bőven és így
nagyon dúsán szórjon mindenfelé
erős észet, annak is, ki lopni kényszerült most.

Mi megkérdeztük Zsolt filmrendezőt,
hogy ő mit szól a történetekhez? Hát nekünk azt
közölte, hogy hisz a nagy hagyomány jövőt
irányító igazságában. És e szép, szent
hagyomány szerint, mikor csúf árkot és
egy ember más számára, arra, kinek csinálták
e mély gödröt, majd jó idő jön, ég
titokrejtő csatornájából bő, nagy áldás
esik, hull, bölcs hagyomány szerint. Ez így
van. Ő hisz ebben. Mert minden hagyomány igazság.
Aranyfényt rejt magában, teljesít.

Tavaszt ragyogtató szép napsugár,
kicsi, gyöngé szellő most Zsoltról beszél, nevét, víg
alakját, hírért hozza, lebben itt
e rendezőről dal, vidám, szökkenve örvend,
balettet lejt a lég is, míg virág,
sok orgona, csüngő, kék akác mind róla sűg, bűg,
rigó éles fűttyében benne él,
hiszen minden lebbenti erre őt, nap, árnyék,
tavasz fényében villan egyre itt.
Ezért lassan Budapest felé száll, röppen egy víg,
kicsi gondolat, jó kedvvel körbenéz,
odáig elsuhan, hol kék Duna ömlik, egy híd
ragyog, faragott oroszlán épp lenéz
e hídról, tapsol minden ott, rakéta és tűz
ezernyi szikrákban fénylik folyó
fölött augusztusban majd, ünnep csillog ott, míg
sziporkázik még a föld is, vidám,
gyönyörű ég csillan pont az Országház fölött és
egy imádság lebben, száll el lassan már:
Uram, nagy Isten, adj e tájnak több okos, szép
fiat, sok olyant, mint Zsolt filmrendező,
hatalmas Istenünk, adj dús fogantatást és
csak erős, okos, bölcs embereket teremts,
de törjed az ágat, nemzetségét te irtsd ott
azoknak, hol buta él, hogy magva mind
szakadjon minden balgának, kiknek botor tett

uralja lépteik, irtsd őket, így
nem él majd a bűn néped közt, nem terjed és még
egyetlen egyszer kérlek, adj vidám,
nagyon dús, sok fogantatást, de csak nagyon bölcs,
okos fiakat teremts, adj mind olyant,
akár Zsolt, szépeket! Kell itt e földnek, itt mind
e tájnak, jaj, nagyon kell, nézd, ezért
könyörög most hozzád még az ég is, a csillagok mind,
ragyogó nap, harmat, hold, éj, mind reád
tekint, virágillat kér tőled, orgonák, kék
akácok, gyöngyvirág és rózsza és
e május hónap, szép tavasz, friss, gyöngye szellő,
tehozzád száll kívánságuk, reád
tekintnek, csak hozzád folyamodnak, mert akarják,
nagyon vágyják, hogy okosságot, nagy és
erős szépséget hints e tájra, e földre, mert még
gabonától is szükségesebb ez itt,
aranykalász se olyan fontos, mint ez, melyet most,
előbb kértem tőled. Csodát tegyél:
aratást hozz, adj, de olyant, hogy mind okos, nagyon bölcs
személyiségek tette gazdag és
aranyként fénylő bő termésként lengjen itt és
szemeink bennük gyönyörködjen. Nekünk
vidám, üde szórakozást szerezzen alkotó, szép,
nagyon hasznos munkájuk, míg derűs
gyümölcsként ránk nevet víg kedvük, akár egészség,
e sok termés pirospozsgás, erős,
üde meg vidám legyen! Hát erről zengjen itt dalt
virág is, fénysugár, szellő, nap, éj.

UJJAID HEGYÉN

A kívánság újjászületik reggelente.
Még nem kopik; álmokkal körbevesz,
csillogóra mossa szemeidet,
hogy láthassam bennük forró magam,
kezem után nyúló mozdulatodat
kivetíti az égre, a madarak közé.
Csöppen belőle minden nőbe,
aki rám mosolyog, és arra is,
aki hidegen félrenéz. Este
hűvös sejtelemmel tölti meg
a levegőt, visszhangtalan dallamokat
játszik bennem ismeretlen hangszeren,
tűzet gyújt a csillagokban, aztán
a patakba rejtezik, lombsátrakba
bújik, hogy egészen nyoma vesszen.
Mégis ott hallom kacagásaidban,
halk szavaid mélyén, ott látom
feltűzött hajadban, ujjaid hegyén
táncol, szájad sarkában játszik,
félrefordított fejed mögül kiles,
tested illatával álcázza magát.
Beleköltözik téged kereső
pillantásaimba, írószert
szorító ujjaim fehérsége
szintén tőle van, szétfröccsen egész
testemen, izmok rángása bizonyítja
létét. Titkolni sem érdemes,
befélszkelődik a legszínesebb
álmok árnyékába, komorrá teszi
az induló mosolyt és hűvös bőrödre
emlékeztet minduntalan, csókok
és suttogások nélkül is, szemérmetlenül.

PROVAZNIK GÉZA

SZERELMESVERS

ereimben villamos áram
bőröm fel nem tett kérdések feszítik
feszül a föld is állandó remegésbe
amíg a portól szabadul
ahogy kezem
mikor arcodról
a könnyeket törölgetem
ügyetlenül

SZENTE B. LEVENTE

A TE MOSOLYOD

Csak annyit kellene tennem, hogy
Tükrökből rakjam ki szobám falát.

Csak, hogy mások is láthassák
Arcom mosolyát.

Csak azért, mert hinni vélem,
A te mosolyod pontosan illik hozzám.

Más lehetsz, mint ami vagy:
Tükörcarcok mélyén megrekedt, szépséges pillanat.

NE GONDOLKODJATOK

ez a vers nem éri meg
a nagykorúságot
sem a papír árát
amelyre véstem
anno kettőezertízben
mikor feleszméltem
krónikus másnaposságomból
és fájó májra tett kézzel
egy másik másnapot
kerestem
valami jobbat mint
ami felébresztett
hajnali ötkor
anno kettőezertízben
mert saját hangomnak is
köszönnöm kellett
a piacon
ahol áruvá vedlett
a jelenlétem
ha tudni akartam mennyit
érek ...
és semmit
sem mondok a mai napról
aki elment
alku nélkül
de utána néztem
s azt hiszem kellettem volna
ingyen
mondom: ne gondolkodjatok
anno kettőezertízben

MIÉRT NEM JÖSSZ?

Nézd, útra kel a fecskehad,
Diófáról a lomb szakad.
Dérrel veri szőlőnk az ősz –
Miért nem jössz? Miért nem jössz?

Ó jér vissza, hogy lássalak,
Hogy karjaimba zárjalak.
És úgy pihenjen bús fejem
A kebleden, a kebleden.

Emlékszel-e még, néhanap,
Jártunk virágzó fák alatt
S láttam: az ág reádhajol –
Jaj annyiszor, jaj annyiszor?

A földön vannak asszonyok,
Szemükben izzó láng ragyog.
De csillagoknál fényesebb:
A te szemed. A te szemed.

Amerre jársz, már nincs sötét,
Elűzöd lelkem éjjelét.
És büszke fényed int nekem –
Szerelmesen, szerelmesen.

Késő a nap, késő nagyon,
Szálldos a lomb az utakon.
Tarlók felett borong az ősz –
Miért nem jössz? Miért nem jössz?

Botár Béla fordítása

SZEPTEMBER KÍGYÓI

Egész nyáron hallottam őket
a bokrokban sziszegni,
s elhagyva engem oszloptól
a másik oszlopig a kertben,
egy sussanás az őszirózsák közt,
egy jel a sövények felől,
egy árnyék
lűktetett a pavilontól.
Most, hogy az éjszakák hűsek
s az évelők fonnyadtak,
úgy kéne higgyem, elmentek,
véres versenyben
másvilágra csúsztak
a kasza fagyok előtt.
Nem úgy van. A dél hitegető
melegében, mintha megcáfolnák
egy másik kert rontó átkát,
ezek ketten megjelennek
egy keskeny nyíláson
az északhoni fenyők
tömött zöldű sorában,
lógva-ölelkezve, fejjel lefelé
egy szemtelen szerelem-bogban.
Kezem kinyújtva megérintem
bőrük finom, száraz recéit.
Végül is,
társak vagyunk ezen a földön,
közös eskü elmondói.
Érintésemre a teremtésnek
ez a vad fonata
megremeg.

Jánosi András fordítása

MARIAN DRĂGHICI

BEFEJEZETLEN ÉRZÉS

(Un sentiment care nu se mai termină)

annyiszor mondtam búcsút minden értelem nélkül
csak együtt maradtunk
ugyanazon ég alatt.
Nem láttuk egymást évek óta.

Gyere és igyál a poharamból
egy befejezetlen érzést
amit a költő elvisel viszont a Másik nem. Ő mondja:
nem láttuk egymást évek óta
gyere és igyál a poharamból

Szerelmes szavaink voltak
súlyos szavaink voltak
íme mi köt még össze:
halottaid egy része az én halottaim is

P. Buzogány Árpád fordítása

SEMMIÉRT EGÉSZEN

Hogy rettenetes, elhiszem,
De így igaz.
Ha szeretsz, életed legyen
Öngyilkosság, vagy majdnem az.
Mit bánom én, hogy a modernek
Vagy a törvény mit követelnek;
Bent maga ura, aki rab
Volt odakint,
Én nem tudok örülni csak
A magam törvénye szerint.

Nem vagy enyém, míg magadé vagy:
Még nem szeretsz.
Míg cserébe a magadénak
Szeretnél, teher is lehetsz.
Alku, ha szent is, alku; nékem
Más kell már: Semmiért Egészen!
Két önzés titkos párbaja
Minden egyéb;
Én többet kérek: azt, hogy a
Sorsomnak alkatrésze légy.

Félek mindenkitől, beteg
S fáradt vagyok;
Kívánlak így is, meglehet,
De a hitem rég elhagyott.
Hogy minden irtózó gyanakvást
Elcsitíthass, már nem tudok mást:
Mutasd meg a teljes alázat
És áldozat
Örömét és hogy a világnak
Kedvemért ellentéte vagy.

Mert míg kell csak egy árva perc,
Külön; neked,
Míg magadra gondolni mersz,
Míg sajnálsz az életed,
Míg nem vagy, mint egy tárgy, olyan
Halott és akarattalan:
Addig nem vagy a többiekénél
Se jobb, se több,
Addig idegen is lehetnél,
Addig énhozzám nincs közöd.

Kit törvény véd, felebarátnak
Még jó lehet;
Törvényen kívül, mint az állat,
Olyan légy, hogy szeresselek.
Mint lámpa, ha lecsavarom,
Ne élj, mikor nem akarom;
Ne szólj, ne sírj, e bonthatatlan
Börtönt ne lásd;
És én majd elvégzem magamban,
Hogy zsarnokságom megbocsásd.

„Botrányos” szépség Szabó Lőrinc verse, a Semmiért egészen. Hogy ne nekünk, olvasóknak kelljen kimondanunk, kimondja helyettünk, felkészít a költő már az első sorban: „Hogy rettenetes, elhiszem,/ De így igaz.” Vajon miért olvassuk, miért idézzük mégis fejből a már-már szállóigévé lett sorokat: „...Mint lámpa, ha lecsavarom,/ ne élj, mikor nem akarom...”

És miért vannak olyan olvasók, akik borzadnak ettől a verstől?

Úgy vélem, van az őszinteségnek egy olyan foka, ami már elviselhetetlen, ami már kényelmetlen szerepekhez szokott életünkben. Jobban szeretünk álarcot látni, szép, felemelő, kényeztető szavakat hallani a szerelemben. Talán azt várjuk: szabja remekbe az embert maga a szerelem. Lehetőleg varázsszóra. Tegye jóvá és széppé, égjen ki belőle minden, ami rossz hajlam, minden, ami önzés, minden, ami önmagáról szól. Hogy a szerelemben viselje a legtökéletesebb (ál)arcot, és úgy szeressen, mint a mesékben: problémák nélkül, igények nélkül, elvárások nélkül, elvakultan. A vers címe, a feszültséget keltő ellentét: semmiért egészen, ezt tagadja meg. Az maradok, aki vagyok, a szerelemben is: öntörvényű – mondja a költő, mit

sem törődve azzal, hogy ki mit gondol, mit kényszerít a törvény, mit vár el tőle a vers olvasója. Képmutató, álszent világunkban mi más lenne ez, ha nem botrány?

A költő az élőbeszéd közvetlenségével kér, követel, parancsol, indokol. A verssorokban a merőben más szemléletű kinti és benti világ ütközik, és ebben az ütközésben a másik embernek, a szeretett asszonynak kell az önfeladásig megsemmisülnie. Az első két szakasz kegyetlen hangú kinyilatkoztatásnak tűnik, kérdésnek a legjobb indulattal sem mondható. Az indoklásból azonban megtudjuk: felvállaltan nem szépíti a költő a szerelmet, amit – jól tudjuk – percenként megpróbál, lecsupaszít a profán élet. Ami mégis menti ezt a komisz vallomást, az, hogy Szabó Lőrinc a legtöbbre, a legnemesebbre választotta ki a sorok címzettjét. Arra, hogy kiszolgáltatott, fáradtságtól és félelmeiktől sem mentes, belső bizonytalanságokkal átszótt életének, sorsának alkatrésze legyen. Kiváltság ez, nem elnyomás – súgja őszintébb énünk, s a harmadik szakasz lágyabb hangnemében már képesek vagyunk érteni a beteg, fáradt, hitehagyott költő öngigazolását. A negyedik versszakban makacsul folytatott, szenvedélyes érvelésre már önmagunkban, a mindannyiunkban meglévő önzésben találjuk meg az igazolást. Ezen már az utolsó szakasz szentenciaszerű kijelentései sem változtatnak. Az utolsó két sorban felmutatott megoldást pedig, mindennek a végén, nem vitatjuk el a költőtől.

Néhányan feltették már a kérdést: mi van akkor, ha a költő csak provokálni akart ezzel a már-már „amorálisnak” tűnő verssel? Komolyan gondolta-e vajon a szeretett asszonynak kiosztott tanácsokat? Leválasztható-e a kegyetlen dolgokat kijelentő lírai én Szabó Lőrincről, az emberről? És végül: van-e felmentés erre a „rettenetes” versre, ami hatásában mindenképp felülmúlja a megszokott, tetszeni akaró szerelmi lírát?

Azt gondolom, ezeknek a kérdéseknek a megválaszolásához a versolvasó őszinteségére is feltétlenül szükség van. Ki-ki maga dönti, döntheti el: szerelem, avagy zsarnokság az, amiről a versben olvas. Egy azonban biztos: személyes ítéletünk nem ad hozzá, és nem vesz el a verstől.

Valaki azt mondta: az ember ma minden nagy érzést csak ötven százalékosan él meg, így a szerelmet is. Ilyen értelemben, ennek a kemény beszédű versnek talán az egyik legnagyobb erénye, hogy száz százalékos érzéseket görget, száz százalékos őszinteséggel. Ha szabad így fogalmazni: a Semmiért egészen a magyar szerelmi líra száz százalékos verse.

Fábián Kornélia

AZ ÖREGSÉG ÁRNYÉKÁBAN

Deresedem s apad a testem,
fogy a szó, szerelem, harag.
Egy titkos véső egy szilánknyit
belőlem mindennap farag.
Vonásaim, mint régi rézkarc
szigorú rajza, élesek.
Sokszor úgy érzem, szállni tudnék,
olyan karcsú s könnyü leszek.
Valaki nyílnak szánt. Kivárja,
míg még könnyebbre szikkadok.
Messze repít a nagy, komor kéz,
ha majd sötét ijába fog.

A jól csengő rímek költőjeként ismert Áprilyt olvasgatók számára ismert az a csüggeteg, mélabús lemondásról árulkodó halk hang, amelyet ugyan néha áthéví egy-egy mély gondolat, ám mégis meghatározza költészetének alaphangulatát. A természet, a madarak, vadak, füvek és fák dalnoka fájdalmasan szép sorait olyan általánosan megtapasztalható élmények pattintják ki a gondolatiságból és merevítik papírra, mint a természet örök változása, a friss tavasz élménye vagy a rozsdásodó ősz közelsége. A beletörődés, vagy a valamiről való lemondás fájdalomba oltott érzése olyan finom és törékenynek tűnő sorokat eredményezett, melyekben a költői mívség, alkotói lelemény tompított fényű drágakövekként csillannak meg a közvetlen érzéstől árnyékolva.

Amikor saját sorsáról ír a költő, és abba olvasóként ki-ki a magáét is beleérezheti, nem az elmúlás jelképeként ismert ősz dús pompáját, színekavalkádját, még csak nem is az élet hordozta értékeket sorjázza, részletezi, hanem szikárabb hangon (mert a test is már keményebbre szikkadt) fogalmaz. Talán túlbeszélte a cím (Az öregség árnyékában), ugyanis mi, az ember vagyunk azok, akik az öregség közelébe és ezáltal árnyékba kerülünk, bár Áprily szerint ennek az öregségnek árnyéka van... Ezek szerint napos oldala, derűje már kevesebb.

Általában nem jellemző a költőre, hogy versei témája, babitsi értelemben vett alfája és ómegája legyen, ebben a versben azonban mégsem így van. Oka lehet

ennek a személyes élmény, amiből ez a vers is született, illetve az a tény, hogy a lírai alkotások indítéka, alapgondolata belülről fakadó – tehát nem lehetett volna élményszerűen ezeket a gondolatokat megfogalmazni oly módon, hogy hidegen, kívülről nézve úgymond dokumentálja a helyzetet az alkotó, vagy szerephelyzetként mutassa be.

Önmagát mégis hidegen, szinte mint leltári tárgyat írja le, döbbenetes megfogalmazással (szürkül, apad a test és fogynak az érzelmek is), a következő sorokkal (Egy titkos véső egy szilánknyit/ belőlem mindennap farag.) arra célozva, amit köznapi nyelven úgy fogalmazunk meg: fogy ki a világból, fogy el. Akkor még az arcvonások is megváltoznak a szikáruló testen.

A tizenkét sort három négysoros szakaszra osztaná a legtöbb, a költeményeket, verseket szakaszokban olvasó ember, itt azért nem úgy van, mert éppen a felénél az addigi száraz számbavételt felváltja a lírai én gondolata. Kevés öregedő vagy kór miatt testében is fogyó ember véli úgy: olyan könnyű, karcsú, hogy szinte szállni tudna. Áprily Ikarosra, az emberiség egyik legnagyobb vágyát megfogalmazó legendára utal: uralni a levegőt is, repülni szeretett volna az ember már régóta. Hát éppen egy világból kiszáradó állapotban jut eszünkbe ilyen?

Valaki (és sejthető, hogy transzcendens hatalomról, erőről van szó) íjnak szánta testét, csak még arra vár, szárazabb és emiatt könnyebb legyen – eddig a pontig a repülés még a legpozitívabb értelemben is felfogható. Az utolsó két sor bizonyossá teszi, amit az olvasó korábbról is sejthetett: hogy a halál (itt: nagy, komor kéz, amely lehet istené is) röpit így ki sötét íjából.

E két, párhuzamosan és tudatosan is bennünk lévő ismeretkör (a repülni vágyó ember, illetve a komorsággal, sötétséggel jelzett elmúlás) úgy olvad össze egyetlen mondatban, hogy nem egyértelmű: a halálról van-e szó (mert nem csupán sejtjük, hanem tudni is véljük) vagy arról, hogy valamilyen csoda folytán, megderesedve kiszabadul a test nyügéből, és valami messzire röpíti: valami kellemesebb állapotba.

A vers nem ad egyértelmű feloldást arra a kérdésre, hogy halálba röpítik, vagy egy más létformába. Ez az ambivalens verszárás egyrészt szabadon hagyja azt az utat, amit gondolatainkkal leggyakrabban bejárunk, miszerint az öregség az elmúlás, a halál előszobája (az erre való készülésről, az ebbe való beletörődésről Kérés az öregséghez c. versében is olvashatunk). Másrészt pedig – hiszen költői lelemény is létezik – eddigi ismereteinkhez képest új lehetőséget sejtet: a messzeségbe való kiröpítést, a test fogyó erejének leküzdhetőségét, valami más létállapotba való át lépés lehetőségét.

A tizenkét sor nagy életbölcsséget sejtet: valósan látni és láttatni magunkat akkor is, amikor nem előnyös az a mi számunkra, illetve számolni azzal, ami bár-mikor bekövetkezhet, a betegséggel meg az elmúlással, a test esendőségével, mert az a porhüvely lesz lelkünk koporsója, amire eladdig annyira büszkék is lehetünk. Számot vetni kell ugyan időnként, de mennyivel másabb, amikor tervek megvalósulását, nem pedig az életből való lassú visszahúzódást vizsgáljuk!

Mégsem a végső állapot, a semmibe való átlépésünk tesz pontot a gondolat-sorra. Talán az elmúlás eufemizálása, ám lehet, hogy valami új dolog megneve-zése a messze röpítés gondolata. Ezt korábbi mondat erősíti fel: „Sokszor úgy érzem, szállni tudnék” – olvashatjuk, és ebben az összefüggésben új lehetőséget rejt a messze röpítés, még akkor is, ha távlata az általában sötétnek ábrázolt űr, a sötét semmi.

P. Buzogány Árpád